

SUMARE 2001 – 2011

Studia 2001

SZÉKELY János: *The Teaching of the Bible on Matrimony and Family*

Învăţătura Sfintei Scripturi despre căsătorie şi familie.

MOLNÁR Lajos: *The Sacramental Nature of Christian Matrimony*

Natura sacramentală a căsătoriei creştine.

MARTON József: *The Christian Matrimony in the Spirit of Márton Áron*

Căsătoria creştină în spiritul lui Márton Áron.

Jean-Yves BRACHET: *Les questions actuelles d'éthique familiale*

Problemele actuale ale eticii familiale.

ÁGOSTON Ferenc: *Mariage mixte ou mariage oecuménique?*

Căsătoria mixtă sau căsătoria ecumenică?

Pierre CLERMIDY : *L'accompagnement des fiancés. Les possibilités et les problèmes de la préparation au mariage*

Însoţirea logodniciilor. Posibilităţile şi problemele pregătirii căsătoriei.

Marc RASTOIN : *Être femme et mère en Italie*

Existenţa feminină şi maternală în Italia.

NÓDA Mózes: *The Transsylvanian Roman Catholic Associations between the Two World Wars and their Relationship with the Lay Organizations of Hungarian Minority.*

Asociaţiile Romano-Catolice din Transilvania în perioada interbelică şi relaţiile lor cu organizaţiile laice minoritare

ZAMFIR Korinna: *La vision catholique et protestante sur l'oecuménisme*

Ecumenismul în perspectiva catolică şi protestantă.

BERECZKI Silvia: *A Look at the Vatican II Council*

Conciliul II. din Vatican în vizor.

FARMATI Anna: *La typologie du chant ecclésiastique catholique hongrois du 17ème siècle*
Tipuri de texte în poezia cântecelor ecleziale catolice din secolul XVII.

Studia 2002

Joseph A. FAVAZZA: *Reconciliation on the Border between Theological and Political Praxis*

Reconcilierea la granița între practica teologică și politică.

HOLLÓ László: *Die Katholische Soziallehre im Dienst der Versöhnung der Völker*
Doctrina socială a bisericii catolice în slujba reconcilierii între popoare.

Ioan CHIRILA: *La Reconciliation - redécouverte de l'unité et de l'unicité de la nature humaine dans le cadre de l'office liturgique*
Reconcilierea – ca descoperire a unității și unicității ființei umane în cadrul slujirii liturgice

PÉTER István: *Der Dienst der Versöhnung in Kirche und Gesellschaft.*
Slujirea reconcilierii în biserică și societate.

MARTON József: *The Transylvanian Catholicism and the Globalisation*
Catolicismul transilvănean și globalizarea

JITIANU Liviu: *Heil in Christus Die christozentrische Heilsbedürftigkeit des Menschen bei Karl Rahner*
Mântuirea în Christus. Necesitatea mântuirii christocentrice al omului la Karl Rahner.

NÓDA Mózes: *Catholic Confessional Educational System in Transylvania between the Two World Wars*
Învățământul confesional romano-catolic în perioada interbelică– The Roman

ZAMFIR Korinna: *The Interpretation of the Eucharist in the Lima-Paper*
Interpretarea Euharistiei în Documentul de la Lima.

Dávid DIÓSI: *Die mittelalterliche Kaiser-/ Königssalbung als "Sakrament"*
Caracterul sacramental al ungerii împăratului și regelui în Evul Mediu.

Pierre CLERMIDY: *Konflikt und Versöhnung.*
Conflict și reconciliere.

Studia 2003

Marc GIRARD: *Mondialisation et éducation supérieure catholique. À la recherche de critères de discernement*
Globalizarea și învățământul superior catolic. În cautarea unor criterii de discernământ

KRÁNITZ Mihály: *Le rôle de la conscience et de l'ange gardien au baptême dans les écrits d'Origène*
Rolul conștiinței și al îngerului păzitor în legătură cu botezul în scrierile lui Origene

JITIANU Liviu: *Heils- und Offenbarungsgeschichte bei Karl Rahner*
Istoria mântuirii și a revelației la Karl Rahner

JITIANU Liviu: *Dialogisch Denken. Prämissen für eine Theologie der Gegenseitigkeit*
Caracterul dialogic al gândirii. Premisele unei teologii a reciprocității

MÁTÉ Róbert-Béla: *Sakramente und Kommunikation. Impulse für eine Kommunion-orientierte Sakramentenlehre*
Tainele și comunicarea. Impulsuri comunicaționale în teologia sacramentală

HOLLÓ László: *Beichten wir noch im 21. Jahrhundert? Das Sakrament der Versöhnung im pastorale Praxis der west- und osteuropäische Kirche*
(Să) ne spovedim încă în sec. 21? Sacramentul reconcilierii în practica pastorală vest- și est-europeană

ZAMFIR Korinna: *The Sacrificial Character of the Eucharist in the Catholic-Protestant Dialogue*
Caracterul de jertfă a Euharistiei în dialogul catolic-protestant

NÓDA Mózes: *Liturgie: ein Ort des Treffens und der Sendung*
Liturghia: întâlnire și misiune

MARTON József: *The Religious Union from Alba Iulia (1697-1701). The Role of Apor István and Baranyi Pál László*
Unirea religioasă de la Alba Iulia (1697–1701). Rolul lui Apor István și Baranyi Pál László în realizarea uniunii

BODÓ Márta: *The History of the Franciscans in Transylvania*
Ordinul Franciscan în Transilvania

Studia 2004

JITIANU Liviu: *Jesus – Gottes endgültige Zusage in der Sicht Karl Rahners*
Isus – revelația ultimă a lui Dumnezeu în teologia lui Karl Rahner

HOLLÓ László: *Die Europäische Union, der Abenddämmerung der christlichen Identität in Europa?*
Uniunea Europeană – apusul identității creștine europene?

VENCSEI László: *Christliche Verantwortung in Europa*
Responsabilitate creștină în Europa

NÓDA Mózes: *Liturgische Vielfaltigkeit in dem einigen Europa*
Pluralism liturgic în Europa unită

James MCMAHON: *Desiderius Erasmus and Renaissance Identity*
Erasmus și identitatea renașcentistă

MARTON József: *The Role of the Franciscans Sisters From Mannersdorf in the Development of The Transylvanian Catholic Identity*
Contribuția surorilor franciscane de la Mannersdorf la formarea identității catolice în Transilvania

OZSVÁTH Judit: *Seminary of Hungarian University Students of Kolozsvár Between the Two World Wars*
Atelier cultural în perioada interbelică: Seminarul studenților maghiari din Cluj

TAMÁSI Zsolt: *Ecclesiastic discipline after the diocesan synod from 1848*
Disciplina ecleziastică după sinodul diecezan din Transilvania

BODÓ Márta: *Dramatic exercises in the Franciscans schools of Transylvania (18–19th century)*

Arta dramatică în școlile franciscane din Transilvania în sec. 18–19

Studia 2005/1

Bernhard UHDE: *"Alles Vergängliche ist nur ein Gleichnis" Des Bildlosen Bild: Religion als Grenzüberschreitung*
„Tot ce este trecător este numai o imagine.” Imaginea celui fără imagine: Religia ca depășire a granițelor.

Alexandru BOBOC: *Die Idee von "Möglichen Welten" und die moderne Semantik*
Idea „lumilor posibile“ și semantica modernă

Liviu JITIANU: *Der Person-Begriff im heutigen orthodoxen Denken - Person oder Wesen/Seiendes*
Noțiunea persoanei în gândirea ortodoxă contemporană – persoana contra esență/existență.

Zoltán BARA: *La dimensione ecclesiologica nel Rito della Penitenza*
Dimensiunea ecleziologică a ritului penitenței.

László HOLLÓ: *The Clash Of Civilizations – Der Fall Siebenbürgen*
Conflictul civilizațiilor – Cazul Ardealului.

Korinna ZAMFIR: *Cultural and Socio-Psychological Aspects of Religious and Ethnic Isolation. A Case Study*
Aspecte culturale și socio-psihologice despre religie și izolarea etnică. Studiu de caz.

Pierre CLERMIDY: *Pertinence de l'Église en Europe*
Relavanța bisericii în Europa.

Mózes NÓDA: *Rencontrer le prochain en Jésus et Jésus en notre prochain*
Cunoașterea viitorului în Isus și Isus în viitorul nostru.

Card. Paul POUPARD: *Une Europe des peuples et des cultures : les racines chrétiennes*
Europa unică a popoarelor și a culturilor: rădăcinile creștine.

Studia 2005/2

Siegfried WIEDENHOFER: *Zur Krise des christlichen Glaubens in Europa. Tradierung des Glaubens und interreligiöser Dialog*
Criza credinței creștine în Europa. Transmiterea credinței și dialogul interreligios.

Dorothea ERBELE-KÜSTER: *Reconsidering the Issue of Canon. The Inter-Religious Plurality of Scriptures in Asia as Seen by Kwok Pui-lan and the Intra-Religious Plurality of Psalter Editions (MT, LXX, Qumran)*

Reconsiderarea dezbaterii referitor la canon. Pluralitatea interreligioasă a scripturilor în Asia, așa cum se vede la Kwok Pui-lan, și pluralitatea intrareligioasă ale edițiilor de psalmi (MT, LXX, Qumran).

Paul M. COLLINS: *Communion with God, A Proposal for Understanding the Outcome of Theosis in the Writings of Maximus the Confessor*

Comuniune cu Dumnezeu, o propunere pentru înțelegerea efectelor îndumnezeierii în scrierile lui Maxim Mărturisitorul.

Liviu JITIANU: *Christusbezogenheit der Schöpfung in der Gedankenwelt von Dumitru Stăniloae. Die endgültige Zusage des sich offenbarenden Gottes*

Legătura creației cu Christus în gândirea lui Dumitru Stăniloae. Angajamentul definitiv în revelația de sine a lui Dumnezeu.

Zoltán BARA: *Il Sacerdozio di Cristo in San Giovanni Crisostomo*

Preoția lui Christus la Sfântul Ioan Gură de Aur.

Korinna ZAMFIR: *An Overview of the Tensions Related to Mixed Marriages in Transylvania During the 18-20th Century*

O prezentare generală a tensiunilor referitoare la căsătoriile mixte în Transilvania secolelor 18–20.

László NAGY: *Juridical Aspects Regarding the Sharing of the Eucharist in Interchurch Mariages*

Aspecte juridice cu privire la participarea euharistică în căsătoriile interconfesionale.

Mózes NÓDA: *Die Feier des Stundengebetes*

Celebrarea liturghiei orelor.

Judit BLAIR: *From Demons to Germs*

De la diavol la microbi.

Studia 2006/1

Korinna ZAMFIR: *Life as Quest for Meaning (Editorial)*

Viața ca căutare de sens (editorial)

Béla SOMFAI: *Embryonic Stem Cell Research and the Protection of Human Life*

Cercetarea cu celule Stem embrionare și protecția vieții omenești.

Szilvia HÜBEL: *The Womb: From Sanctuary of Life to Public Space. Women's Body in Assisted Reproduction*

Uterul: De la sanctuar al vieții la spațiu public. Corpul feminin în reproducerea asistată.

Szabolcs ORBÁN: *La clonazione e i suoi aspetti morali*

Clonarea și aspectele sale morale.

László HOLLÓ: *Die Kultur des Todes in Rumänien. Die moralische Beurteilung der Abtreibungsindikationen*

Cultura morții în România. Evaluarea morală a indicațiilor de avort.

Hans ROTTER: *Euthanasie oder Hospiz*
Eutanazia sau mișcarea hospice

János VIK: *Viktor E. Frankl und die menschenwürdige Anthropologie seiner Existenzanalyse und Logotherapie*
O antropologie umană în analiza existențială și logoterapia lui Viktor E. Frankl.

Magda ROBU: *The Relationship Between Religiousness, Attachment and Psychological Well-being*
Relația între religiositate, atașament și bunăstare psihologică.

Apollonia KULCSÁR: *Forgiveness and Mental Health*
Iertarea și sănătatea mintală.

Márta BODÓ: *Theatre as an Avenue for Religious Experience. Still or Motionless Theatre (János Pilinszky): Toward Contemporary Mysticism*
Teatrul ca o cale pentru experiența religioasă. Teatrul silențios sau fără mișcare (János Pilinszky): Spre misticismul contemporan.

Studia 2006/2

Liviu JITIANU: *Eine christologische Anthropologie. Das Menschenbild von Dumitru Stăniloae*
O antropologie christologică. Omul la Dumitru Stăniloae.

Bálint KOVÁCS: *Abschnitte aus der neuzeitlichen Geschichte der armenischen Missionen*
Segmente din istoria misiunii armeană în epoca modernă.

Robert MÁTÉ: *Über die Kirche heute. Erscheinungsbild europäischer Katholizismus anhand soziologischen Untersuchungen und geänderter denkerischer Kontexts*
Despre biserica de astăzi. Prezentarea catolicismului european pe baza analizelor sociologice și contextului intelectual schimbat

László NAGY: *Moral Challenge for Catholic Universities*
Schimbarea morală în favoarea universităților catolice.

Zoltán BARA: *Comprensione di persona e concezioni della Trinità nel Medioevo*
Învățătura despre persoană și conceptul despre Sfânta Treime în Evul Mediu.

Studia 2007/1

Korinna ZAMFIR: *Still Studying Theology? (Editorial)*
Are rost să mai studiem teologie? (editorial)

Alexandru BOBOC: *Kirche und Kultur in der heutigen Welt*
Biserică și cultură în lumea contemporană.

József MARTON: *The History of Roman Catholic Theological Education in Transylvania*
Istoria educației teologice romano-catolice în Transilvania.

Csilla GÁBOR: *Spiritualität, Literatur, Theologie – Versuch einer interdisziplinären Annäherung*
Spiritualitate, literatură, teologie – o încercare interdisciplinară a proximității.

György BENYIK: *Catholic Theological Education in Hungary*
Educația teologică catolică în Ungaria.

Erik EYNIKEL: *Western European Theological Education: Challenges and Prospects*
Educația teologică în Europa Occidentală: Schimbări și perspective.

Frans HOPPENBROUWERS: *Tradition and Modernity Tasks for Contemporary Theology and Theologians*
Tradiția și temele modernității pentru teologia contemporană și teologi.

Árpád CZIRJÁK: *Facts and Perspectives*
Facte și perspective.

***: *Theologische Tagung (9-12 November 2006): "Theologie in Siebenbürgen: gestern, heute und in der Zukunft"*
Zilele teologice (9–12 noiembrie 2006): Teologia în Ardeal: ieri, astăzi și în viitor.

Book reviews
Recenzii cărți

Studia 2007/2

János VIK: *Die Unterscheidung des Thomas von Aquin zwischen beatitudo perfecta und beatitudo imperfecta in der „Summa theologiae“*
Diferențe dintre beatitudo perfecta și beatitudo imperfecta al lui Toma de Aquino în „Summa theologiae“

Zusammenfassung. Im Glückstraktat seiner „Summa theologiae“ vollzieht Thomas von Aquin als christlicher Theologe die Ratifizierung seiner Rezeption der Glückstheorie des Aristoteles, wie sie von ihm in der Nikomachischen Ethik als ihrer reifsten Form dargelegt wird. Thomas gelingt es durch die phänomenologisch nachweisbare, anthropologische Fundierung des Glücksbegriffs im *desiderium naturale* zwischen der Frage nach der generellen Möglichkeit menschlichen Glücks und der Frage nach dem konkreten Vermögen des Menschen, das eigene Glück zustande zu bringen, eine Unterscheidung zu treffen. Zwar ist eine reale Orientierung des Menschen auf die vollendete Glückseligkeit generell zu konstatieren, erreichen kann er sie jedoch weder aus eigenen Kräften noch in diesem Leben. Thomas geht es also in der Tat und letzten Endes um eine Theologie des Glücks, die ihre systematisch-synthetische Ausformulierung in seiner ‚Arbeit am Begriff‘ der *beatitudo* findet. Infolgedessen ist auch die eigene Leistung des Thomas bezüglich der menschlichen Frage nach ‚Glück‘ theologiegeschichtlich zu würdigen: In dieser

Hinsicht folgt er nämlich nicht dem Beispiel jener christlichen Theologen, die das Glück dieses Lebens deshalb als unvollkommen angesehen haben, weil es vom Standpunkt des Glücks des jenseitigen Lebens bzw. im Kontrast zu ihm als *beatitudo imperfecta* abzuqualifizieren sei. Demgegenüber geht Thomas den genau umgekehrten Weg: Zuallererst erkennt er das Glück dieses Lebens als eine eigenständige Realität an, die jedoch gerade in ihrer Eigenständigkeit theologisch interpretierbar ist.

Rezumat: Tratatul despre fericire din Suma Teologiei este întocmită după Etica nicomacheană al lui Aristotel, pe care Toma ratifică. Toma reușește printr-o încercare fenomenologică și antropologică bazarea fericirii în dezideratul natural al omului, expunând diferența dintre posibilitatea generală a fericirii și capacitățile concrete al omului. Constatăm orientarea generală al omului înspre fericirea desăvârșită, totuși, omul nu este în stare de a ajunge din propriile puteri la aceasta. Toma elaborează o teologie a fericirii, prezentând istoria ei sistematico-sintetică.

Zoltán BARA: *Comprensione di persona e concezioni della Trinità nel Medioevo*
Înțelegerea persoanei și consecințele învățaturii despre Sfânta Treime în Evul Mediu

Zusammenfassung. Die Geistesgeschichte des Abendlandes bezeugt, dass die Trinitätslehre und die philosophische Lehre über die Person miteinander eng verbunden sind. Die Trinitätslehre wirkte auf die philosophischen Personalismen als motivierende Karft. Die Lehre über die menschliche Person diente als Grundlage für die trinitarischen Ausführungen der Theologen.

Rezumat: Istoria gândirii occidentale dovedește că învățătura despre Sfânta Treime și personologia filozofică erau strâns legate. Învățătura despre Sfânta Treime exercita o mare influență asupra personalismelor filozofice, iar filozofia persoanei se prezenta ca o forță motivatoare asupra conceptelor trinitariene.

Liviu JITIANU: *Die christologisch und ekklesiologisch gedeutete Vollendung aus orthodoxer Sicht*

Desăvârșirea interpretată din punctul de vedere a christologiei și ecleziologiei prin prisma ortodoxiei

Zusammenfassung. Mit dem Thema Vollendung, die Erlösung und Heil impliziert, kommt die Theologie zu ihrem Ende. Dieser Schluss bietet sich aber nicht als etwas Abgeschlossenes an. Der Zustand der Vollkommenheit ist kein Besitz, er wird immer nur prozesshaft erlebt. Die ontologische Vollkommenheit oder Vollendung ist den Menschen in der Menschlichkeit Christi schon vorgegeben, für den einzelnen Menschen und für die ganze Menschheit stellt sie sich aber als eine zu verwirklichende Realität. In diesem Sinne kann man von einem sich verwirklichenden Erlösungswerk reden. Als Träger und Verwirklicher dieser Vollendung stellt sich die Kirche dar, in der Christus weiterlebt, in der wir miteinander vereint werden und in der die ganze Schöpfung zu ihrer vollkommenen Vergeistigung kommt.

Rezumat: Cu tema desăvârșirii, care implică mântuirea, teologia ajunge la punctul final al discuțiilor. Acest punct final însă nu poate fi tratat ca încheiere, întrucât finalitatea poate să fie percepută numai ca proces. Desăvârșirea ontologică al omului este experimentabilă în

umanitatea lui Isus, dar rămâne ca un exercițiu de rezolvat pentru fiecare om. În acest sens putem afirma imparativul realizării mântuirii.

László HOLLÓ: *Die kulturellen und politischen Beziehungen zwischen Menschen und Völkern in der biblischen Perspektive*
Relațiile culturale și politice între oameni și popoare în perspectiva biblică

Zusammenfassung. Das Christentum nimmt in seiner Beziehung zur Nation eine paradoxe Haltung ein. Als monotheistische Religion ist es völkerübergreifend und universal, zugleich aber muss es gerade wegen seines Universalismus eine besondere Beziehung zur Kultur und Eigenart jedes einzelnen Volkes suchen, dem es sich mitteilen will. Die Kirche anerkennt die Zugehörigkeit zu einer Nation als objektive Gegebenheit und zudem als Wert.

Obwohl politisches Handeln nicht direkt zur Sendung der Kirche gehört, werden sich die in der Bergpredigt verkündete Hoffnung auf das ewige Leben, die Liebe zu Gerechtigkeit und Frieden sowie die Barmherzigkeit auch in der zeitlichen Ordnung auswirken. Die Botschaft Christi dringt reinigend und belebend auch in die menschliche Gesellschaft und ihre Geschichte ein. Denn die Kirche will das Wohl des Menschen in all seinen Dimensionen: zuerst als Glied des Gottesstaates, dann als Bürger des irdischen Staates. Evangelisierung und menschliche Förderung bilden eine Einheit, weil die Kirche das Wohl des ganzen Menschen sucht. Die vorliegende Arbeit will dazu einen Beitrag leisten.

Rezumat: Creștinătatea are un statut paradoxal referitor la națiune. Ca o religie monoteistă este deasupra popoarelor și este universal, totodată, chiar din motivul universalității trebuie să caute a relație adecvată cu cultura și specificul fiecărui popor. Biserica recunoaște apartenența la o națiune ca o realitate obiectivă și valoroasă. Biserica caută bunul comun al oamenilor.

Tibor SCHUPLER: *Auswanderung und Widerstand – eine Herausforderung für die Kirche*
Emigrarea și rezistența – o provocare pentru biserică

Zusammenfassung. Immer wieder suchten Menschen und ganze Völker ihr Glück in neuen Gebieten und Ländern. Seit dem Ende der kommunistischen Regime in Mittel- und Osteuropa begann in diesen Gebieten des Kontinents eine neue Welle der Migration – Tausende, ja Millionen von Menschen machten sich auf den Weg in den reicheren Westen Europas, aber auch in andere Kontinente. Rumänien ist eines der Länder, die im Mittelpunkt dieser neuen Wanderbewegungen steht. Die neuen Migrationswellen haben tiefgreifenden Einflüsse auf die Gesellschaft der Herkunftsländer.

Die Entwicklungen im Landkreis Sathmar im Nordwesten Rumäniens zeigen auf, dass es sich um ein komplexes, von einer Reihe von lokalen Faktoren beeinflusstes Phänomen handelt. Das Beispiel Sathmars zeigt, dass die oft negativen gesellschaftlichen Auswirkungen auch vor der Kirche nicht halt machen. Die durch die massive Auswanderung von Gläubigen geschaffene Situation stellt für die katholischen Gemeinden eine ernste Bedrohung, und zugleich auch eine große Herausforderung dar. Die vorliegende Untersuchung übernimmt alle Daten, Auswertungen, Prozentangaben bezüglich statistischen Daten von vorhandenen Artikeln,

bzw. Untersuchungen. Sie entsprechen hauptsächlich der Realität der 90er Jahren und beziehen sich auf die gesellschaftlichen Änderungen vom Anfang des dritten Jahrtausends.

Rezumat: Întotdeauna căutau oamenii și popoarele norocul în tărâmurile și teritorii noi. După căderea regimului comunist, în regiunea centrală și estică a Europei a început un val de migrațiune: mii, chiar milioane de oameni au pornit înspre Vestul Europei, înspre țările mai bogate, dar și înspre alte continente. România este una dintre țările, care sunt în acest sens foarte afectate. Aceste valuri de migrațiune au efecte devastatoare asupra societățile țărilor de origine. Noile schimbări în regiunea Sătmăreană, în Nordvestul României, arată, că avem de făcut cu o realitate foarte complexă, care este influențat și de multe fenomene locale. Studiul de caz arată că efectele negative schimbărilor sociale au o anumită influență și asupra bisericii. Analiza de față acumulează datele, statisticile, care corespund situației din anii 90, și încearcă concluzionarea acestora pentru profilarea milenii trei.

Dénes SZÉKELY: *Theologie und Praxis des Exorzismus in der römisch-katholischen Tradition*
Teologia și practica exorcismului în tradiția romano-catolică

Zusammenfassung. Die ständige Konfrontation mit dem Bösen in seinen vielfältigen Erscheinungen gehört zu den bedrückendsten Erfahrungen des Menschen. Zu allen Zeiten stellte die Frage nach Ursprung, Wesen und Bewältigung des Bösen eine Herausforderung gerade an den religiösen Menschen dar. Wie lassen sich Krankheit und Tod, Hunger und Krieg, Unrecht und Unterdrückung, Lüge und Mord mit einem unendlich guten Gott vereinbaren. Die Gestalt des Satans befindet sich nicht im Zentrum der Botschaft Jesu vom Reich Gottes. Satan ist aber für Jesus auch nicht nur eine Randfigur; Jesus rechnete vielmehr mit der Macht des Widersachers, die er allem Anschein nach selbstverständlich voraussetzte, mehr noch, der er sich selbst ausgesetzt wusste. Im öffentlichen Wirken Jesu spielen Krankenheilungen und Exorzismen eine bedeutende Rolle. Bei beiden geht es um die Wiederherstellung eines wie auch immer in seiner Selbstentfaltung beeinträchtigten Menschen. Beide berühren sich zudem insofern, als Krankheit und Besessenheit zur Zeit Jesu auf das Wirken dämonischer Mächte zurückgeführt wurden. So können die therapeutischen Formen bei Krankenheilungen an Exorzismen erinnern, während umgekehrt die Austreibung von Dämonen den Charakter einer Heilung trägt.

Rezumat: Confrontația continuă cu răul în formele ei multiple de prezentare este una dintre cele mai apăsătoare experiențe ale omului. În toate timpurile întrebările legate de originea și esența răului, precum și eventualele mecanisme de înfruntare cu el prezentau o provocare pentru omul religios. Cum se poate armoniza boala, foametea, războiul, nedreptatea, asuprirea, minciuna și omorul cu bunătatea lui Dumnezeu. Figura satanei nu este centrală în evanghelia lui Isus despre împărăția lui Dumnezeu. Nu este nici o figura marginalizată pentru Isus; el a luat în calcul puterea dușmanului, pe care nu putea nici el să-o ocolească. În activitatea publică a lui Isus vindecările și exorcizările joacă un rol important. În ambele cazuri este vizat repararea omului afectat. Formele terapeutice ale vindecărilor ne amintesc de exorcisme, iar alungarea demonilor are un caracter vindecător.

Zénon Cardinal GROCHOLEWSKI: *L'université face à la globalisation*
Universitatea în fața globalizației

Conclusion

En concluant, je suis heureux de partager une profonde conviction: la promotion d'une globalisation qui soit *au service de la personne humaine*, considérée dans son intégralité, et qui soit *au service de toutes les personnes*, dans un esprit de véritable solidarité et d'amour authentique, est vraiment naturelle pour une Université qui veut contribuer au vrai progrès de l'humanité.

Dans ce domaine, les facultés théologiques ont évidemment un rôle considérable à remplir: par leur nature, elles sont appelées à se situer en dialogue constructif avec les autres facultés, avec tout le monde universitaire. De fait, le patrimoine et la richesse des valeurs chrétiennes – comme la famille, la dignité humaine, la justice, la solidarité, la charité, l'espérance, le respect pour la vie humaine dans tous ses aspects, le respect pour toute personne humaine avec ses droits inaliénables, etc. – „offrent des ressources uniques et apportent des éclairages aux divers défis de la mondialisation”.

Il ne me reste plus qu'à souhaiter vivement que cette prestigieuse Université Babeș-Bolyai de Cluj-Napoca – avec ses Facultés de Théologie – sache réaliser un tel service avec énergie, en étant consciente de sa responsabilité spécifique vis-à-vis de la Roumanie et de toute l'humanité.

Rezumat: Promovarea globalizării înseamnă servirea persoanei umane în integritatea sa, precum și servirea tuturor persoanelor într-un spirit de veritabilă solidaritate și dragoste autentică. În acest sens contribuie și universitatea la progresul umanității. În acest domeniu, facultatea de teologie are un rol evident prin natura ei, printr-un dialog constructiv cu celelalte facultăți și cu toată lumea universitară. Patrimoniul valorilor creștine – familia, demnitatea umană, dreptatea, solidaritatea, caritatea, speranța, respectul în fața vieții umane – oferă resurse unice și furnizează puncte de reper pentru diversele provocări ale globalizării.

Book review

Recenzii cărți

Studia 2008/1

Paul M. COLLINS: *The Eucharist as an interpretative framework for the inter-relation between divine and ecclesial koinonia*
Euharistia – cadru interpretativ a comuniunii interrelaționale divine și ecleziale

Abstract. The article begins with an overview of the construction of divine and ecclesial communion and its critique. Following on from this an analysis of *communio* ecclesiology will be offered. This will be focused on the Augustinian understanding that 'Eucharist makes the Church and Church makes Eucharist' in the mystical exchange of the Body of Christ in Holy Communion.

Rezumat: Articolul prezintă conturarea construcției comuniunii divine și ecleziale, precum și critica aferentă. Ca urmare, întâlnim o analiză al conceptului de comuniune ecleziologică. Teza lucrării este focusată pe Augustin, în a cărui interpretare „Euharistia naște biserica, și

biserica naște Euharistia”. Asistăm deci la o schimbare mistică al trupului lui Christus în sfânta împărtășanie.

Liviu JITIANU: *Schöpfung von Gott her und auf Gott hin
Creația din Dumnezeu și înspre Dumnezeu*

Zusammenfassung. Sowohl der Glaube als auch das Erkennen stehen in einer direkten Interdependenz zur jeweiligen Realität, auf die sich beziehen. Beide erweisen sich als transsubjektive Realitäten, indem sowohl im Akt des Glaubens als auch des Erkennens transzendiert sich das menschliche Bewusstsein. Der Prozess der Transzendierung bewahrt die Differenz des Subjekts und des Objekts. Im Akt des Glaubens und des Erkennens treffen sich der transzendenzbezogene Mensch und der sich offenbarende Gott aufeinander. Dies setzt etwas im Menschen voraus, was in dem Menschen grundgelegt ist und was den Empfang des Offenbaren ermöglicht. Der Mensch, das Zentrum der geschaffenen Welt ist das Grunddogma des sich offenbarenden Gottes, der sich im Akt der Offenbarung sich kundtut um den Menschen und die ganze Welt zu sich zu ziehen.

Rezumat: Credința, precum și cunoașterea se află într-o relație de interdependență cu realitatea la care se reflectă. Se prezintă ca realități transsubiective, întrucât actul de credință și de cunoaștere sunt transcendente conștiinței umane. Omul și creația în genere prezintă o structură adecvată revelației divine. În acest context omul se prezintă ca dogma de bază a lui Dumnezeu revelator, care în actul revelației prezintă sinele cu scopul de a atrage creația înspre miezul existenței sale.

János VIK: *Kirche - der sakramentale Erfahrungsraum einer sinnorientierten Zuordnung von immanentem Glück und transzendtem Heil
Biserica – cadrul experienței sacramentale a unei relații centrate pe valori între fericirea imanentă și mântuirea transcendentă*

Zusammenfassung. Die Frage nach dem Sinn des Ganzen bzw. das Postulat eines umfassenden Sinnes zeigt sich als eine philosophische Frage, die einen früher oder später auch mit der Gottesfrage bzw. mit dem Phänomen der Gläubigkeit konfrontiert. In der Frage nach dem Sinn des Lebens handelt es sich immer um den Lebenssinn eines Individuums. Das Suchen nach dem immer konkreten Sinn des Lebens, den es zu finden und zu erfüllen gilt, und nach dem anderen menschlichen Sein, dem es in Form eines Du zu begegnen bzw. das es zu lieben gilt, ist von der Bereitschaft geprägt, sich als ein vom Leben ‚Gefragter‘ zu verstehen bzw. im Hier und Jetzt den Sinn des Lebens zu empfangen. Glück lässt sich – ganz im Sinne der Logotherapie Viktor E. Frankls – als die unbeabsichtigte Nebenwirkung sinnerfüllten Lebens zu betrachten. Als solche ist die Erfahrung des Glücks während dieses irdischen Lebens immer vorübergehend. Die christliche Sinnantwort bzw. Heilsbotschaft, die sich als eine theistische Hypothese versteht, besagt, dass – im Sinne einer berechtigten Hoffnung – mit einer unzerstörbaren Zukunft gerechnet werden kann, die eine transzendente Erfüllung des Erkenntnisstrebens, des sittlichen Strebens, der Sehnsucht nach Glück und dem Sieg der Gerechtigkeit Wirklichkeit werden lässt. Aufgrund der sakramentalen Struktur der gesamten Wirklichkeit lässt sich im Begriff der Sakramentalität gleichwohl

das theologische Prinzip einer Vermittlung zwischen dem transzendenten Heil von Gott und dem immanenten Glück des Menschen herausstellen.

Rezumat: Ideea despre sensul întregului, precum despre postulatul unei rațiuni atotcuprinzătoare este o întrebare filozofică, care inevitabil ne confruntă cu ideea lui Dumnezeu și cu fenomenul credinței. Căutarea rațiunii existenței este împletită cu căutarea sensului de viață a fiecărui individ. Fericirea înseamnă – în sensul logoterapiei lui Viktor E. Frankl – efectul secundar a unei vieți împlinite. Pe baza structurii sacramentale a realității în sine, ideea de sacramentalitate este principiul teologic a mijlocirii dintre mântuirea dumnezeiască transcendentă și fericirea imanentă omenească.

Korinna ZAMFIR: *Quest for Wisdom as Quest for Identity. The Case of the Deuterocanonical Wisdom Literature*

Căutarea Înțelepciunii ca căutare de identitate. Cazul literaturii Înțelepciunii deuterocanonice

Abstract. Otherness challenges religious identity. For this reason, this essay reflects upon the encounter of Hellenistic Judaism with Greek philosophy and culture that will occasion different strategies of coping with a dissimilar system of thought. Two later representatives of wisdom literature, Ben Sira and the Book of Wisdom are tested for their authors' ability to respond to the challenge of preserving identity. While comparisons between the two books have been already performed, this essay attempts to show the importance of rethinking tradition in the preservation of identity. While in closed societies emphasis on tradition and distinctiveness may secure survival, dialogical strategies that reshape traditions may offer responses that are more innovative, more efficient with respect to the aforementioned aim, and more accessible to outward groups.

Rezumat: Alteritatea provoacă identitatea religioasă. Din acest motiv acest eseu reflectă întâlnirea iudaismului elenistic cu filosofia și cultura greacă. Doi reprezentanți a literaturii de înțelepciune, Ben Sira și Cartea Înțelepciunii sunt testați pentru capacitatea autorilor lor de a răspunde la provocarea păstrării identității.

Zsolt TAMÁSI: *Jaross Béla and the peace movement*
Jaross Bela și mișcarea de pace

Abstract. Abbot parson Béla Jaross is a prominent personality of Marosvásárhely [Târgu-Mureș] in the first half of the 20th century, due to his important ecclesial and political role. His personal destiny provides an insight into the life of the Transylvanian Roman Catholic Church during the period of the so-called peace movement. During this period the communist authorities have attempted to create a Catholic church structure independent from Rome, subordinated to the state. This essay aims at discussing the extremely difficult and less known epoch of the history of the Transylvanian Roman Catholic Church, between 1949–1955, through the lens of Béla Jaross' life path.

Rezumat: Protopopul romano-catolic Béla Jaross este o personalitate proeminentă în prima jumătate a secolului 20. în Târgu-Mureș, având un rol important în viața bisericească și cea politică. Destinul său oferă o introspecție în viața bisericii Romano-Catolice în perioada așa

numitei mișcări pentru pace, când autoritățile comuniste încercau să creeze o structură în cadrul bisericii, independente de Roma și subordonată statului. Acest eseu prezintă această epocă dificilă și mai puțin cunoscută a istoriei Bisericii Romano-Catolice din Transilvania în perioada 1949–1955.

Book review

Lavinia STAN, Lucian TURCESCU: *Religion and Politics in Post-Communist Romania* (reviewed by Magda ROBU)

Religia și politica în România postcomunistă

Studia 2008/2

Dávid DIÓSI: *Die „heilige und heilbringende Schau“ Spätmittelalterliche Elevationsfrömmigkeit*
Viziunea sfântă și mântuitoare. Cultul euharistic în Evul Mediu târziu

Zusammenfassung. Die bedeutendste Neuerung, die das Mittelalter in der Messfeier hervorgebracht hat, ist die Elevation im Zentrum der Messe. Die Elevation der Hostie verbreitete sich seit dem 12. Jahrhundert von Frankreich aus, die Erhebung des Kelches dagegen setzte sich nur langsam durch. Die Elevationsfrömmigkeit ist ein Brennpunkt der spätmittelalterlichen Eucharistieförmigkeit. Der Anblick der emporgehobenen eucharistischen Gestalten galt als „heilig und heilbringend“. Im Folgenden wird dieser neue Ritus im Zentrum der Eucharistie in seiner geschichtlichen Entwicklung näher untersucht und seine theologischen Hintergründe präsentiert.

Rezumat: Noutatea cea mai importantă referitoare la Sfânta Liturghie în Evul Mediu era plasarea ridicării Trupului Sfânt al Mântuitorului în centrul liturghiei. Ridicarea (elevarea) hostiei a prins rădăcină în sec. 12. pornind din Franța; pâna ce ridicarea potirului s-a instaurat în practica bisericească foarte încet. Cultul elevațiunii este punctul promulgator cultului euharistic din Evul Mediu târziu. Privirea formelor euharistice elevate era considerat „sfânt și mântuitor”.

György BENYIK: *The formation and interpretation of the Bible and of the Qur'an*
Formarea și interpretarea Bibliei și al Coranului

Abstract. The three Abrahamic religions, Judaism, Christianity and Islam, notwithstanding their differences, share a number of common traits. All three assign major importance to the religious experience of Abraham. Judaism describes the need for religious renewal in terms of return to Abraham's religious commitment. Jesus compares himself to Abraham. Muhammad, at least initially understands his religious movement as a reform of the Abrahamic religion. This essay attempts to point out to the particular (specific and common) traits of the three religions, in the context of contemporary Jewish-Christian and Christian-Muslim dialogue. It briefly outlines the historical changes of their relationship, focusing subsequently on the relationship between the two sacred Scriptures, the Bible and the Qur'an, and their history of interpretation, showing that the Muslim charge of scriptural falsification may be countered by means of historical-critical analysis.

Rezumat: Cele trei religii avraamice: iudaismul, creștinismul și islamul, în pofida diferențelor lor, au o serie de trăsături commune. Acest eseu încearcă să atragă atenția asupra trăsăturilor speciale (specifice și comune) ale celor trei religii în contextul dialogului contemporan iudeo-creștin și creștin-musulman. Acesta prezintă pe scurt istoria modificării relației lor ulterior concentrându-se atât pe relația dintre cele două sfinte scripturi, Biblia și Coranul, cât și asupra istoriei lor de interpretare.

János VIK: *Licet de evitanda – Das Papstwahldekret des Jahres 1179*
Licet de evitanda. Decretul despre alegerea papei din 1179

Zusammenfassung. Das Papstwahldekret von 1059 legt die eigentliche Wahlhandlung in die Hände der Kardinäle. Der stadtrömische Einfluss und indirekt über den Patriciustitel auch der Einfluss des deutschen Königs und Kaisers ist durch dieses Wahldekret so gut wie aufgehoben. Die konkrete Anwendung des Dekretes scheitert also insgesamt in den ersten Jahrzehnten seiner Geschichte. Die Kanonisten arbeiten also auf ein Konzept hin, welches das kirchliche Leben und damit auch die Wahl des Nachfolgers Petri auf rationaler Basis zu systematisieren sucht. Die Wirksamkeit der Päpste des 11. Jahrhunderts ist allerdings ohne die Mönche, die wichtige Entwicklungen angestoßen und getragen haben, nicht vorstellbar. Für Gregor VII. war entscheidend der mit großer Zielstrebigkeit unternommene Versuch – gegen die Welt, bald vor allem gegen ein theokratisches Königtum –, eine päpstliche Hierokratie zu errichten. Die Auseinandersetzungen zwischen Papst und Kaiser setzten sich jedoch auch unter der Dynastie der Staufer fort. Die Doppelwahl von 1159 und der Ausbruch des Schismas. Das Ende des Schismas 1177 und das Dritte Laterankonzil 1179. In der Dekretale *Licet de evitanda*, die sich selbst als einen Zusatz zu den früheren Wahlgesetzen bezeichnet, ist nur die Rede von dem Verhältnis der Stimmen: Sie bindet eine gültige Papstwahl an eine Mehrheit von zwei Dritteln der wählenden Kardinäle.

Rezumat: Decretul despre alegerea papei din 1059 pune derularea procesului de alegere a papei în mâna cardinalilor. Influența indirectă după modelul roman, legat de titlul de patriciu, precum influența regelui sau al împăratului era terminată. Canonoștii optează pentru un concept, care încearcă pe o bază rațională sistematizarea vieții bisericești, și legat de asta și alegerii urmașului Sfântului Petru. papa Gregor al VII-lea iese în acest context în evidență, întrucât încerca – împotriva lumii, și regalității teocratice – înființarea unei papalități hierocratice. Decretul *Licet de evitanda*, care se consideră ca un fel de completare la regulamentele precedente referitoare la alegere, ia anumite hotărâri legate de voturile depuse: validitatea alegerii papei depinde de majoritatea, și anume 2/3 a cardinalilor electori.

József MARTON: *Truth from the Perspective of Church History*
Adevărul din perspectiva Istoriei Bisericii

Abstract. The essay proposes a theological and historical reflection on the quest for truth and investigates the relationship between Christianity as revealed religion, and non-Christian religions. The author argues that notwithstanding elements of truth that may be found in other religions, Christianity, due to the historical event of incarnation and redemption, preserves its centrality in pointing the way toward absolute truth.

Rezumat: Acest eseu propune o reflecție teologică și istorică asupra căutării adevărului și investighează relația dintre creștinism ca religie revelată, și religiile non-creștine. Autorul susține că, în pofida elementelor adevărate care pot fi găsite în alte religii, creștinismul, datorită evenimentului istoric al întrupării și al mântuirii, își păstrează poziția centrală în indicarea căii spre adevărul absolut.

Róbert I. LUKÁCS: *The Profession of Faith And the Oath in the History of the Church*
Mărturisirea credinței și jurământul în Istoria Bisericii

Abstract. The essay analyses the biblical-theological basis and the historical development of the profession of faith and of the oath, focusing subsequently on the evolution of the legal regulations on the matter from the perspective of Roman Catholic canon law.

Rezumat: Eseul analizează atât baza biblico-teologică cât și evoluția de-a lungul istoriei a mărturisirii credinței și a jurământului, concentrându-se ulterior asupra evoluției reglementărilor legale în materie, din perspectiva dreptului canonic Romano-Catolic.

Book review
Recenzii cărți

John T. FITZGERALD, Dirk OBBINK, Glenn S. HOLLAND (eds.): *Philodemus and the New Testament World* (Korinna ZAMFIR)
Philodemus și Lumea Nouului Testament

Studia 2009/1

Korinna ZAMFIR: *Thanksgiving as instrument of Legitimation in 1 Timothy 1,12-17*
Recunoștința ca instrument de legitimare în 1 Timotei 1,12-17

Abstract. A number of texts in the Pastoral Epistles, among these 1 Tim 1,12-17, are often regarded, in view of their apparent genre, as incorporating biographical details and/or references to Paul's personal religious experience. Yet, when taking into account the pseudonymous character of these epistles and their overall concern with the preservation of sound doctrine, the establishing of a Pauline tradition, and the refutation of the opponents, it becomes obvious that such texts are part of a well-defined strategy. This is meant to establish the exquisite authority of contemporary church leaders by means of grounding their ministry in their succession to Paul, and ultimately in Paul's commissioning by Christ. 1 Tim 1,12-17, on surface a thanksgiving, argues in fact that Paul has had faith in the gospel of Christ (the sound teaching), Christ has found him trustworthy and appointed him to his ministry. Paul's authority comes from his being the first and typical subject of Christ's saving act: salvation is actualized in Paul's commissioning. His priority and the authority emerging from the topos of priority legitimizes "Timothy", i.e. the contemporary church leaders, and implicitly the teaching and the rules established in the epistle and in the Pastoral corpus.

Rezumat: Despre o serie de texte din Epistolele Pastorale, printre care și despre 1Tim 1,12-17, se consideră adesea că încorporează detalii biografice și / sau referiri la experiențele religioase ale lui Paul. Cu toate acestea, atunci când se ia în considerare scrierea sub pseudonim ale acestor epistole cât și preocuparea lor majoră atât pentru păstrarea doctrinelor, cât și pentru instituirea unei tradiții pauliene, devine evident că astfel de texte sunt parte dintr-o bine-definită strategie. Acest lucru este menit pentru instituirea autorității liderilor bisericii contemporane, prin definirea preoților ca fiind succesori ai lui Paul, și în cele din urmă în punerea lui Paul ca succesori ai lui Christus. În 1Tim 1,12-17 – care este aparent un imn de recunoștință, legitimează autoritatea lui Paul, care vine în primul rând datorită faptului că a fost primul subiect al actului salvator al lui Christus.

Stephen D. BARNES: *Reconciling Augustine and Aquinas: an Introduction to Radical Orthodoxy's Postmodern Theology*
Reconcilierea lui Augustin cu Toma de Aquino: o introducere în teologia postmodernă a Ortodoxiei Radicale

Abstract: Radical Orthodoxy, a postmodern theological movement in the West, seeks to return to a pre-modern understanding of theology that dissolves barriers between faith, philosophy, and the arts. To do so, its proponents – most notably, John Milbank and Catherine Pickstock – must reckon with Aquinas, whose theology starkly distinguishes the disciplines. Because Aquinas's influence threatens to undo Radical Orthodoxy's project, he must be reinterpreted. The movement articulates a novel epistemology, arguing that Truth is convertible with Being and, thereby, revealing a new relationship between reason and faith. This reinterpretation depends in part on the seamless alliance of Thomistic and Augustinian theology; hence, Augustine is logically a crucial secondary target of the movement. The danger, of course, is that Radical Orthodoxy appropriates Augustine's works – especially his *Confessions* – by paying little or no attention to his particularly imaginative and rhetorical form of theologizing, leaving unanswered important questions regarding the project's success as truly *post-modern*.

Rezumat: Ortodoxia Radicală, este o mișcare teologică postmodernă din Vest, care încearcă să se reîntoarcă la o gândire pre-modernă a teologiei, care dizolvă barierele dintre credință, filozofie, și arte. Pentru a realiza acest lucru, susținătorii acestei mișcări, în mod special John Milbank și Catherine Pickstock – trebuie să ia în considerare teologia lui Toma de Aquino, care distinge complet disciplinele. Deoarece influența lui Aquino amenință să distrugă proiectul Ortodoxiei Radicale, acesta trebuie să fie reinterpretat. Mișcarea expune o epistemologie nouă, argumentând că Adevărul este convertibil cu Ființa, astfel dezvăluind o nouă relație între rațiune și credință. Această reinterpretare se bazează parțial pe uniunea fără cusur a teologiei lui Toma de Aquino cu teologia augustiniană. Astfel Augustin devine o țintă secundară crucială a mișcării. Pericolul însă este că mișcarea însușește lucrările lui Augustin, în mod special Confesiunile sale – fără a acorda o atenție deosebită, sau chiar deloc la modul deosebit de imaginativ și retoric al teologizării sale, lăsând întrebări importante fără răspuns cu privire la succesul proiectului, ca fiind cu adevărat post-modern.

János VIK: *Koinonia / Communio – Ein ekklesiologischer Begriff in ökumenischer Perspektive*

Koinonia/Communio – o noțiune ecleziologică în perspectiva sa ecumenică

Zusammenfassung: Die Geschichte der ökumenischen Bewegung, in die Christen unterschiedlicher Kirchen ihre eigene kirchliche Tradition und ein jeweils spezifisch geprägtes Verständnis von der Einheit der Kirche einbringen, ist eine Geschichte der Auseinandersetzungen um verschiedene Einheitsverständnisse. Der *Koinonia/Communio*-Begriff hat seit den Anfängen der ökumenischen Bewegung das ökumenische Denken geprägt. Im Zusammenhang mit der Canberra-Erklärung (1991) zur Einheit der Kirche ist festzustellen, dass *Koinonia* ihren Grund zuallererst im Heilswillen des trinitarischen Gottes zur Gemeinschaft mit der ganzen Schöpfung hat. In ihm, dem dreieinigen Gott, ist auch die Berufung der Kirche begründet, etwas von dieser Gemeinschaft sichtbar werden zu lassen, um dadurch die eschatologische Fülle der Gemeinschaft mit Gott und miteinander anzudeuten. Die Verbindung des *Koinonia*-Aspektes der Kirche mit der trinitarischen *Koinonia* auf der Weltkonferenz von Santiago de Compostela (1993) konnte das Verständnis von der Einheit der Kirche tiefer erschließen. Die Beschreibung des Wesens von *Koinonia* als ein ‚Leben in Beziehungen‘, als Interdependenz von Einheit und Verschiedenheit lässt positiv formuliert die Struktur der Kirche selbst als ein Beziehungsgefüge in Erscheinung treten. In dieser Sicht der *Koinonia* der Kirche als einem Beziehungsgefüge sind sowohl Einheit als auch Verschiedenheit gleichursprünglich gegeben, und zwar auf allen Ebenen und in allen Bereichen.

Rezumat: Istoria mișcării ecumenice este o istorie a disputelor referitoare la modul de interpretare al conceptului de unitate. Noțiunea de koinonia/communio a jucat un rol deosebit în gândirea ecumenică încă de la începutul mișcării ecumenice. Unitatea bisericii concepută ca koinonia/communio își are fundamentele sale în voința de mântuire al lui Dumnezeu Sfânta Treime. În oglinda mântuirii, concepută ca o comuniune desăvârșită între Sfânta Treime și toată creația, se înțelege și vocația bisericii referitoare la scoaterea în evidență a acestei comuniuni, ținând cont, bineînțeles, de diferența de durată între plinătatea comuniunii eschatologice cu Dumnezeu și comuniunea realizabilă în cadrul vieții pământești. Cu ajutorul conceptului de koinonia/communio ca o „viață trăită în relație”, unitatea bisericii poate fi înțeleasă mult mai profund.

Dávid DIÓSI: *Hauptaussagen der Heiligen Schrift zu Sexualität, Ehe und Ehelosigkeit*
Declarațiile principale a Sfintei Scripturi referitoare la sexualitate, căsătorie și celibat

Zusammenfassung. Die Bibel versteht Leiblichkeit und Sexualität als Gabe Gottes an Menschen. Dieses vom Schöpfer-Gott erhaltene Geschenk ist ein unverzichtbarer Aspekt der Ganzheit der Person, welche dem Menschen zugleich die Möglichkeit zur personalen Begegnung schafft. In der folgenden Studie werden wichtige Aspekte der Geschlechtlichkeit – wie Ehe, Ehelosigkeit, Ehebruch, Polygamie bzw. kultische Prostitution – sowohl im Alten als auch im Neuen Testament herausgestellt und näher untersucht.

Rezumat: Biblia înțelege corporalitatea și sexualitatea omului ca un dar primit de la Dumnezeu creator. Din această cauză acest dar este un aspect indispensabil a integrității unei persoane, și creează posibilitatea pentru întâlnirea personală. Acest studiu abordează diferite teme legate de sexualitatea umană, mai precis, sexualitatea în perspectiva Vechiului și Noului Testament: căsătoria, celibatul, adulter, poligamia, prostituția cultică.

Anikó KÉZDY, Vivian BOLAND: *Psychological Aspects Of Religious Doubts*
Aspecte psihologice ale incertitudinii religioase

Abstract. This article presents a theoretical overview of some of the most important psychological aspects of religious doubts. Uncertainties about religious teachings and beliefs, or questioning them, seem to be frequent characteristics of adolescent and adult religiosity. First, the article explores psychoanalytic and cognitive views on the origins of religious doubts, and discusses how faith development theories understand the emergence of doubts. Next, the possible relationship between religious doubts and attitudes towards religion is explored, along with the connections between religious doubts and mental health. A better understanding of the nature of religious doubts may be helpful for the practice of pastoral and psychological counselling.

Rezumat: Acest articol prezintă o imagine teoretică de ansamblu a unora dintre cele mai importante aspecte psihologice ale incertitudinii religioase. Incertitudinile cu privire la învățăturile religioase și la credințe, sau chestionarea lor, par să fie caracteristici frecvente ale religiozității adolescenților, dar și ale adulților. În primul rând, articolul explorează punctele de vedere psihoanalitice și cognitive privitoare la originile incertitudinii religioase și dezbate modul în care teoriile de dezvoltare ale credinței interpretează apariția îndoielilor. Apoi explorează o posibilă relație între îndoielile religioase și atitudinea față de religie, și de asemenea analizează conexiunea între îndoielile religioase și sănătate mintală. O înțelegere mai bună a naturii îndoielilor religioase ar putea fi de ajutor în consilierea pastorală și psihologică.

Zsolt F. KOVÁCS: *La parola di Dio interpretata oggi*

Cuvântul lui Dumnezeu interpretat astăzi

Zusammenfassung. Die Bibelauslegung war und ist immer noch ein heiteres Thema der Verkündigung der Frohen Botschaft Christi. Die Kirche soll unter jeden Umständen die geeignete Stimme und Sprache finden, um die Wahrheit und das Leben aus dem Wort Gottes herauszulesen. Es wird in großen Schritten die Meilensteine in der Heilsgeschichte dieser Bemühung veranschaulicht, und die Ergebnisse zusammengefasst. Wie kann sich transzendente Wahrheit in weltlichen Wahrhaftigkeit verwirklichen? Auf solche Fragen suchen wir Antworten im Spannungsfeld der Wahrheit und Irrtum im Geiste des II. Vatikanischen Konzils und der späteren kirchlichen Lehren.

Rezumat: Interpretarea biblică a fost și rămâne o temă foarte dezbătută în vestirea evangheliei lui Christus. Biserica are obligația să găsească vocea și limbajul adecvat fiecărei situații pentru a prezenta adevărul și viața prin prizma cuvântului lui Dumnezeu. Cum este posibil să se înfăptuiască adevărul transcendent în cadrul adevărilor pământești? La astfel de întrebări cautăm răspunsuri pe paleta tensionată dintre adevăr și greșeală în spiritul conciliului al II-lea din Vatican, și în documentele ecleziale contemporane.

János VIK: *Die Mitte der Einheit der Kirche als Koinonia – zum Zentralbegriff der 5. Weltkonferenz für Glauben und Kirchenverfassung in Santiago de Compostela (1993)*
Koinonia ca centrul unității bisericii – conceptul central a conferinței mondiale pentru credință și constituție bisericească la Santiago de Compostela (1993)

Zusammenfassung: Auf der 5. Weltkonferenz für Glauben und Kirchenverfassung in Santiago de Compostela (1993) ist der *Koinonia*-Begriff, der eine entscheidende Rolle für das Verständnis der Einheit der Kirche spielt, entfaltet worden. Die Mitte der Kirche und ihrer Einheit als *Koinonia* ist das gemeinsame Bekenntnis des einen Glaubens und die gemeinsame Praxis des Glaubens im Leben der Kirche. Auf der Weltkonferenz in Santiago behauptete sich allerdings das Verlangen, den *Koinonia*-Begriff auch unter dem Aspekt des Zeugnisses für eine erneuerte Welt und in der Perspektive des Gottesreiches zu betrachten. Die Differenz zwischen *Koinonia* als Gabe und als Berufung ist in diesem Sinne Ausdruck der eschatologischen Spannung, d.h. der bestehenden Spannung zwischen der von Gott *schon* gegebene *Koinonia* und deren *noch nicht* erreichter voller Verwirklichung im Leben auf Erden.

Rezumat: Noțiunea de *koinonia* joacă un rol deosebit în conceptul de unitate a bisericii. Rolul crucial a acestei idei a fost dezvoltat la a 5-a conferință mondială pentru credință și constituție bisericească, care a avut loc în 1993 la Santiago de Compostela. În acest sens *koinonia* este pe deoparte un dar, iar pe de altă parte o chemare. Această diferență trebuie înțeleasă ca exprimare a unei tensiuni eshatologice.

Ede CSONT: *Der heilige Augustinus über die Taufe in „De Baptismo libri septem“ und seine Stellungnahme zu der Lehre des heiligen Cyprian*
Sfântul Augustin despre botez în „De baptismo libri septem“ și poziția sa legată de învățătura sfântului Ciprian

Zusammenfassung. Da in letzter Zeit Stimmen laut wurden, welche die Ökumene als einen Bruch mit der Tradition der katholischen Kirche werten, gilt es aufzuzeigen, dass der ökumenische Gedanke zum Wesen des Christentums gehört. Das Urchristentum hatte einen wachen Sinn für die Einheit der Kirche. Man kann nicht behaupten, Christ zu sein, und zugleich sich nicht für die Einheit der Kirche einzusetzen. Die Einheit der Kirche gründet in der einen Taufe, die uns zu Christen macht. Der Umstand, dass Christen heute wechselseitig ihre Taufe anerkennen können, beruht nicht zuletzt auf einer Theologie, die vom heiligen Augustinus im „*De baptismo, libri septem*“ entfaltet wird. 1982 gab die Kommission für Glauben und Kirchenverfassung das Konvergenzdokument „*Taufe, Eucharistie und Amt*“ heraus. Die Antworten der christlichen Gemeinschaften auf dieses Dokument bezeugen ein beachtliches Maß an Übereinstimmung untereinander. Das den christlichen Gemeinschaften Gemeinsame ist mehr und bedeutender als das Trennende. Somit wählte ich diese zwei Werke als Grundlage für meine Arbeit über die Taufe aus der Sicht der Christlichen Einheitsbewegung.

Rezumat: Întrucât în ultima perioadă mai multe voci caracterizează ecumenismul ca pe o ruptură de la tradiția creștină, avem obligația de a dovedi că idea ecumenismului ține de esența creștinismului. Biserica primară avea simț accentuat pentru unitatea bisericii. Nu se poate delimita existența creștină de la angajamentul pentru unitatea bisericii. Această unitate se bazează pe unicul botez, prin care devenim creștini. Cerința, ca creștinii între ei recunosc botezul, se bazează și pe teologia, care a fost elaborată de sf. Augustin în opera „De baptismo, libri septem”. Drept urmare, în 1982 Comisia pentru Credință și Biserică a elaborat un document: “Botezul, Euharistia și slujirea preotească”, care are în vizor căutarea unității creștine.

Dénes SZÉKELY: *Der Geheimnischarakter des Christentums bei Matthias Joseph Scheeben*
Caracterul de taină a creștinătății la Matthias Joseph Scheeben

Zusammenfassung. Der Begriff des Geheimnisses ist der Theologie schon immer eigen. Ja, er scheint sogar einer der wichtigsten Begriffe der Theologie zu sein. Drückt er doch eine bedeutsame Dimension der Beziehung zu Gott aus. Gott erscheint uns als „Geheimnis“. Alles was mit ihm zu tun hat, rückt in die Sphäre des Geheimnisses. Das Geheimnissein gehört irgendwie zur Wesenbestimmung Gottes. Das christliche Mysterium ist eine durch die christliche Offenbarung uns kundgewordene Wahrheit, die wir mit der bloßen Vernunft nicht erreichen und, nachdem wir sie durch den Glauben erreicht, mit den Begriffen unserer Vernunft nicht ausmessen können. Das ganze Christentum ist ein großes Geheimnis, weil es als Ganzes nur durch die göttliche Offenbarung erkannt werden kann. Das Christentum stellt sich als die Offenbarung Gottes, als die Geheimnisse Gottes in der Welt dar und behauptet damit gleichzeitig seinen Ursprung in Gott zu haben. Es ist der Sohn Gottes selbst, der diese Geheimnisse offenbart.

Rezumat: Expresia taină este caracteristic teologiei. Este una din cele mai importante din vocabularul eclezial. Verbalizează o dimensiune de mare însemnătate în relația cu divinitatea. Dumnezeu se prezintă ca mister. Și tot ce este legat de el, primește un caracter mistic. Misterul creștin este un adevăr, pe care am primit prin revelație; pe care nu putem cuprinde cu rațiunea pură. Întreaga creștinătate este un mare mister, pentru că în totalitate se recunoaște numai prin revelație.

Dávid DIÓSI: *Der jesajische „Hymnus seraphicus“ – Untersuchung der alttestamentlichen Wurzeln des Sanctus-Gesanges*
Hymnus seraphicus la Isaia – analizarea rădăcinilor vetero-testamentare al cântecului Sanctus

Zusammenfassung: Die vorliegende Studie hat sich vorgenommen den Sanctus-Gesang in seinem ursprünglichen Kontext zu analysieren. Das Sanctus wird mit Recht auch *Hymnus seraphicus* genannt. Es sind nämlich die Seraphe, die in der Berufungsvision Jesajas das Dreimalheilig einander zurufen und die Heiligkeit Gottes proklamieren. Für den Propheten scheint die Klärung der Frage, wer eigentlich diese merkwürdigen, geheimnisvollen Wesen sind, nebensächlich; ihm ist es wesentlich wichtiger, was sie rufen und tun. Die tiefsinnige Botschaft der Szene liegt also in den Worten, die von den Lippen der Seraphe ertönen, und in ihrer Verhaltensweise, wie sie sich in der Anwesenheit Jahves benehmen.

Rezumat: Articolul de față are ca scop analizarea cântecului Sanctus în contextul lui original. Acest cântec este cu drept intitulat ca imn serafic. În viziunea lui Isaia, serafii sunt aceea, care într-o formă responsabilă cântă despre sanctitatea lui Dumnezeu. Ei sunt care proclamă această sanctitate. Pentru profet întrebarea: cine este această ființă misterioasă?, de rang secundar; mult mai important este conținutul cântecului. Mesajul fundamental a scenei se află în cuvintele rostite de buzele sarafilor, precum și în comportamentul acestora în prezența lui JHWH.

Mózes NÓDA: *Some Considerations Regarding the History and Celebration of the Shabbat*
Câteva considerații cu privire la istoria și celebrarea Sabbatului

Abstract. The essay aims at recovering the religious significance and the main treats of the celebration of the Shabbat for a Christian readership. The premise of the examination is that Christianity needs to constantly reflect on its Jewish roots. Second, although Christianity has given up the observance of the Shabbat, its theology and liturgical practice have preserved many ideas, symbols and forms of expression that draw from the Shabbat. The biblical excursus considers the main religious and social functions associated with the Shabbat (holy day, rest day, remembrance of the Creator and of creation, commemoration of the liberation from slavery and of the covenant, social sensitivity). An overview of the celebration of the Shabbat follows, with a focus on the synagogal rites.

Rezumat: Eseul are ca scop recuperarea semnificației religioase și tratează principalele acte ale celebrării de Sabbat pentru cititorii creștini. Principala premisă de examinare este că creștinismul trebuie să reflecteze în mod constant asupra rădăcinilor sale evreiești. În al doilea rând, deși creștinismul a renunțat la Sabbat, teologia și practica liturgică a păstrat și a conservat multe idei, simboluri și forme de exprimare care se trag din sărbătoarea Sabbat.

Klára CSISZÁR: *Dialog zwischen Vergangenheit und Gegenwart – die kirchengeschichtliche Rezeption des Jesuiten-Erbes in der Diözese Sathmar (Rumänien) im 19. und 20. Jahrhundert*
Dialog între trecut și prezent – recepția moștenirii iezuiților în Dieceza de Satu-Mare din secolele 19 și 20 în context de istorie bisericească

Zusammenfassung: Diese Untersuchung zeigt Perspektiven in der Gegenwart auf, die durch das zu erzielende Verstehen der Vergangenheit zur Gestaltung der Zukunft beitragen können. Das Thema dieser Arbeit bezieht sich auf die hundert Jahre lang dauernde Tätigkeit der Gesellschaft Jesu in dieser Diözese. Es werden dabei bisher unbekannte oder ungeklärte Wirklichkeiten ans Licht gebracht. Um eine niveauvolle Forschungsergebnis zu bekommen, wurden vor allem Quellen verschiedener Archiven verwendet: Archivum Romanum Societatis Iesu, also das Generalarchiv in Rom (ARSI) und das Diözesanarchiv in der Stadt Sathmar (SzPKL). Die Früchte der fast hundertjährigen Präsenz der Jesuiten in der Diözese sind auch heute noch anzutreffen. Sie werden vor allem in dem andachtvollen Leben der Gläubigen, und in der in Liebe tatbereiten christlich-katholischen Verpflichtung immer wieder erkennbar. Darauf soll und kann in der gegenwärtigen pastoralen Arbeit der Diözese mit Gewissheit gebaut werden.

Rezumat: Acest studiu indică perspective ale prezentului, care urmează să fie obținute din înțelegerea trecutului, și care astfel contribuie la modelarea viitorului. Lucrarea face referință la o sută de ani de activitate ale călugărilor iezuiți în Dieceza de Satu Mare. Cercetarea istoriografică în acest domeniu a adus la lumină realități necunoscute anterior, sau inexplicabile până în prezent. Roadele acestui veac de prezență activă a iezuiților sunt încă întâlnite și astăzi în viața spirituală intensă a credincioșilor, și în forma unei activități caritative împletită cu dragoste. Pe baza acestor roade concrete poate fi construită și activitatea pastorală curentă a Diecezei de Satu Mare.

Judit OZSVÁTH: *The Issue of Religious Education in the Educational Journal Erdélyi Iskola*
Problema educației religioase în revista pedagogică Erdélyi Iskola

Abstract: Starting from its first issue, *Erdélyi Iskola* (*Transylvanian School*), published between 1933–1940 and 1940–1942, promoted the education in Christian spirit. On the one hand, the educational principles promoted by the journal were in tune with the “modern” pedagogical principles and methodologies that became increasingly spread throughout Europe. On the other hand, the journal contributed to the popularization of these principles. The thirtyeight issues deal with the principles of Christian education, with schools and educators. Plays and poems on religious themes were published, as well as many not explicitly religious writings that conveyed nevertheless through their ideas and message the universal Christian values.

Rezumat: Revista pedagogică *Erdélyi Iskola* (*Școala Transilvană*), publicată între 1933–1940 și 1940–1942, a promovat de la început educația în spirit creștin. Principiile educaționale promovate reflectau ideile și metodele pedagogiei europene moderne. Articolele au diseminat principiile educației creștine. Revista a publicat și un număr de piese de teatru și poezii pe teme religioase, dar și alte scrieri cu caracter mai general care exprimau valorile creștine.

Studia 2010/1

Korinna ZAMFIR: *Bible versus Natural Science? Some Exegetical Considerations on Gen 1–2*

Biblia contra științelor naturii? Considerații exegetice privind Gen 1–2

Abstract. The article proposes an exegetical discussion of the creation accounts, addressing some of the issues used by creationism, creation science and intelligent design to claim an alleged antagonism between bible and science, particularly evolution. In the case of the priestly creation account such critical aspects concern the (mis)interpretation of the six (seven) day scheme, the understanding of the goodness of creation, the inappropriateness of using Gen 1 to defend a special, immediate, *ex nihilo* creation in the way creationism does. The same creation account speaks not only of the creative acts of God, but also refers to the agency of creatures. With respect to the second creation account the essay addresses the meaning of the details referring to the creation of humans, and the relation between humans and their environment.

Rezumat: Studiul adresează exegeza narativelor despre creație reflectând asupra pretensei contradicții dintre creație și evoluție, și criticând supozițiile și principiile creaționismului și ale mișcării Intelligent Design. Sunt adresate probleme ca interpretarea celor șase zile ale creației, sensul perfecțiunii creației și al creației speciale, respectiv sensul detaliilor privind crearea omului, precum și relația dintre om și mediul în care trăiește.

Anna IJJAS: *Darwins Zufall contra Einsteins Gott? Quantenphysik – Evolution – Schöpfung*
Hazardul lui Darwin contra Dumnezeul lui Einstein? Fizica cuantică – evoluția – creația

Zusammenfassung. Die aktuell meist diskutierte Frage im Schnittbereich von Theologie und Naturwissenschaften ist die Vereinbarkeit von Schöpfung und Evolution. Im vorliegenden Aufsatz diskutiere ich, inwiefern die Quantenmechanik zur Beantwortung dieser Frage beitragen kann. Ausgehend von der Klärung der Problemsituation formuliere ich notwendige Bedingungen der Vereinbarkeit von Evolutionstheorie und Theismus. Nachfolgend untersuche ich, ob die Quantenmechanik als empirisches Argument für die Erfüllbarkeit dieser Bedingungen eingesetzt werden kann bzw. ob das quantenmechanische Argument für die Vereinbarkeit von Evolutionstheorie und Theismus gleichsam hinreichend ist.

Rezumat: Chestiunea cea mai discutată în aria de interferență între teologie și științele naturii este în prezent problema de compatibilitate între creație și evoluție. Acest studiu abordează întrebarea, oare în ce măsură poate contribui mecanica cuantică la soluționarea acestei probleme. Bazat pe clarificarea problematicii vor fi formulate într-un prim pas condițiile necesare de compatibilitate între teoria evoluției și teism. Într-un pas următor vom căuta răspuns la întrebarea, dacă mecanica cuantică poate fi utilizată ca argument empiric la îndeplinirea acestor condiții. Într-un pas final vom analiza și întrebarea, dacă argumentul mecanicii cuantice este și suficientă pentru o compatibilitate justificată între teoria evoluției și teism.

László NAGY: *God at quantum level – or who is the external observer?*
Dumnezeu la nivel cuantic – sau cine este observator extern?

Abstract. Some important aspects of modern physics, mainly quantum mechanics, are presented, which may influence our perception on the world. The author argues, that the modern scientific world view is compatible with religious belief. The scientific and religious descriptions are complementary, in the meaning introduced by Niels Bohr.

Rezumat: Unele aspecte importante ale fizicii moderne, în principal mecanica cuantică, ne sunt prezentate, ceea ce poate influența percepția noastră asupra lumii. Autorul susține, că punctele de vedere ale lumii științifice moderne sunt compatibile cu credința religioasă. Descrierile științifice și religioase sunt complementare, conform concepțiilor introduse de Niels Bohr.

Peter ULMSCHNEIDER: *A Scientific Grand View of the World*
O privire de ansamblu științifică asupra lumii

Abstract. The article is an attempt to present a grand view of nature and religion as seen from the vantage point of science. After describing the different concepts of truth in these disciplines a number of surprising

scientific discoveries are presented, the Big Bang, the Big Freeze and the Point Omega recently made in the areas of astronomy, biology and biological evolution. These phenomena could be explained by a Godhypothesis, that is, by postulating a natural phenomenon God who has created the world. From the viewpoint of the natural sciences the problem then is how such a hypothesis is to be verified and what role the religions play. I advocate a careful examination of the probabilities and conclude that such a God-hypothesis seems quite plausible.

Rezumat: Acest articol este o prezentare a unei imagini de ansamblu a naturii și a religiei din punctul de vedere al științei. După descrierea diferitelor concepte de adevăr din aceste discipline, sunt prezentate un număr mare de descoperiri științifice, ca de exemplu: Big Bang, Big Freeze și Punctul Omega, făcute recent în domeniul astronomiei, biologiei și evoluției biologice. Aceste fenomene ar putea fi explicate printr-o ipoteza a lui Dumnezeu, prin postularea lui Dumnezeu ca fenomen natural, care a creat lumea. Din punctul de vedere al științelor naturale problematica este modul în care o astfel de ipoteză poate fi verificată, și întrebarea referitoare la rolul religiei. Eu susțin o examinare atentă a probabilităților și consider că o astfel de ipoteză a lui Dumnezeu, pare, să fie destul de plauzibilă.

Ede CSONT: *Der heilige Augustinus über die Taufe in „De Baptismo libri septem“ und seine Stellungnahme zu der Lehre des heiligen Cyprian (Teil 2)*
Sfântul Augustin despre botez în „De baptismo libri septem“ și poziția sa legată de învățătura sfântului Ciprian (Partea a II-a)

Zusammenfassung. Um den theologischen Disput über die Gültigkeit bzw. Ungültigkeit der „Ketzertaufe“ in ihrer Reichweite verstehen zu können, ist es erforderlich, manche historische Ereignisse in Betracht zu ziehen und die Begriffe, die den Mittelpunkt des Disputes bildeten, zu klären. Ein wichtiges historisches Ereignis war der Ketzertaufstreit zwischen Papst Stephan I. und Cyprian. Weiterhin ist es von großer Bedeutung, welche konkrete Lebenserfahrungen das Bild der Väter über die Kirche – Gemeinschaft der Heiligen – bestimmten. Wer gehört zur Kirche und welche sind die Bedingungen der Kirchenzugehörigkeit in der Auffassung des heiligen Augustinus? Diesen Fragen ist der folgende Artikel gewidmet.

Rezumat: Pentru a înțelege disputa teologică despre validitatea sau invaliditatea „botezului eretic”, este necesar tratarea câtorva evenimente istorice și explicarea expresiilor, care stau în centrul disputei. Un eveniment istoric important era cearta referitoare la botezul eretic dintre papa Stefan al I-lea și Ciprian. O însemnătate deosebită au și experiențele concrete de viață a părinților, care a pecetluit imaginea despre biserică – comuniunea sfinților. Cine aparține de biserică și care sunt criteriile apartenenței bisericești în conceptul sfântului Augustin? Acestor întrebări este dedicată acest articol.

Anna-Rózsika SZILÁGYI: *Eves and Mary - Female Roles and the Image of Women in Early Modernity, with pecial reference to András Illyés's collection of legends entitled A keresztyéni életnek példája avagy tukore... [The exemplum or mirror of Christian life...]*
Eve și Marii – Roluri feminine și imaginea femeii în epoca modernă timpurie din perspectiva scrierii lui András Illyés A keresztyéni életnek példája avagy tukore [Exemplul sau oglinda vieții creștine]

Abstract: The tradition of perceiving women exclusively as Eve’s sinful,

luring, artful, and perilous daughters was very much alive in the Early Middle Ages. The 11th-12th centuries brought about the slow altering of this image. This was the time when the veneration of Mary was increasingly spreading in clerical as well as monastic communities. This moment marked the outset of two opposing images of women, which were to define the perception of women in the early modern age as well. Their condemnation, deriving from Eve's deed, lives on, but it is increasingly paralleled by the image of the blessed woman, devoid of the original sin. András Illyés employs and transforms Mary's figure in such a way as to instruct and educate his audience and offer solutions for various conflicts and problems of his age. He takes on several roles to this end, presenting Virgin Mary in turns from the viewpoints of a narrator, a presenter, a preacher, an exegete, or a catechist.

Rezumat: În timp ce în evul mediu imaginea femeii era asociată exclusiv cu Eva pentru a reliefa natura păcătoasă a acesteia, în secolele 11-12 începe o transformare graduală a acestei imagini, determinată de cultul marial ce ia amploare tot mai mare în Biserică. Această schimbare duce la coexistența a două imagini ale femeii, cea păcătoasă, întrupată de Eva, și cea binecuvântată, asociată Sfintei Fecioare. András Illyés utilizează imaginea Mariei pentru a-și educa cititorii și pentru a propune soluții la diverse probleme contemporane, aplicând perspectiva naratorului, a predicatorului, a exegetului și a catehetului.

Book review

Recenzii cărți

Andrei MARGA: *Absolutul astăzi. Teologia și filozofia lui Joseph Ratzinger [Das Absolute heute. Die Theologie und Philosophie von Joseph Ratzinger]* (Liviu JITIANU)

Studia 2010/2

Bernadett KOVÁCS, Beáta NAGY: *Religious Belief and Burnout*
Credința religioasă și fenomenul de „burnout”

Abstract. Our article presents the results of a survey wherein we examined whether the monastic nurses, who are unequivocally religious people, are as burned out during their helping service as the non-religious nurses. Our conclusion is based on the results of two questionnaires, the Post-Critical Belief Scale (PCBS) and the Maslach Burnout Inventory (MBI). The sample included female nurses who have been working beside sick-bed for at least 5 years (N=94).

We examined the impact of factors such as age and piety on burnout. To our surprise, statistical results showed that the rate of burnout was not directly proportional to the number of years spent at work. Age as a dependent variable explained burnout only to a minimal extent. After that we examined the effect of piety on burnout. However, it cannot be described with one number, it is intangible, therefore we based our survey on three aspects. These aspects of piety were used to examine the followings: the extent of self-estimated piety, going to church, and the Post-Critical Belief Scale. The measured values based on these aspects show linear connection, reciprocal ratio with the burnout. To follow from this, we can say that religious belief is a protective factor as opposed to the burnout in our sample. The results indicated that burnout is the lowest in the community of the monastic nurses. Burnout of those nurses who work in ecclesiastical institutions is higher than that of monastic nurses and the

rate of burnout is the highest among the nurses who work in state-owned hospitals. Consequently, religious belief has a crucial role in the avoidance of burnout.

Rezumat: Articolul prezintă rezultatele unui studiu ce compară fenomenul de „burnout” în rândul unor asistente medicale religioase ce provin din comunități monastice respectiv al unor asistente care nu împărtășesc convingeri religioase. Concluziile se bazează pe evaluarea răspunsurilor la două chestionare – Scara Credinței Post-critice (Post-Critical Belief Scale, PCBS) și Inventarul Maslach al fenomenului burnout (Maslach Burnout Inventory, MBI). Lotul a inclus asistente medicale care au lucrat în domeniul clinic timp de cel puțin 5 ani (N=94). Evaluarea a luat în considerare impactul factorilor vârstă, vechime și convingeri religioase asupra fenomenului de burnout. Rezultatele statistice nu au arătat o creștere a frecvenței fenomenului proporțională cu vechimea în profesie, dar au arătat rolul protector al convingerilor religioase față de burnout.

Bernhard UHDE: *Christentum – Ein Anachronismus? oder: Zur Freiheit der Theologie*
Creștinismul – un anacronism? sau: Despre libertatea teologiei

Zusammenfassung. Christentum erscheint in der Kritik oftmals als „veraltet“ und „anachronistisch“, also als „mittelalterlich“. Dieser Vorwurf übersieht, daß das Christentum in seiner eigenen theologischen Entwicklung alle Prinzipien der die abendländische Wissenschaftsgeschichte bestimmenden Ersten Philosophie aufgenommen und verwahrt hat, mithin auch die Prinzipien des Neuere und Modernen Denkens. Wie dies Neuere Denken sich selbst freigesetzt und die Selbstbestimmung des Menschen als Freiheit begriffen hat, so hat auch das Christentum eben jenen Gedanken der menschlichen Freiheit in seiner Theologie begriffen und ist damit nicht „hinter der Zeit“.

Rezumat: Creștinismul apare în miezul criticilor ca o realitate „îmbătrânită“ și „anacronistică”, sau și ca „ceva din Evul Mediu”. Această acuză pare să uite, că creștinătatea a integrat pe parcursul evoluției teologice toate principiile filozofiei perenne, care a avut un impact hotărâtor asupra istoriei științelor din Europa occidentală. Cum această gândire a noului se manifesta și se arăta în autodefinirea omului ca libertate, tot așa era integrat în sânul creștinătății ideea libertății. În fața acestor realități nu putem spune, că teologia a rămas în „urma timpului”.

Johann KIRCHINGER: *Ungarn und der bayerische Katholizismus am Ende des 19. Jahrhunderts*
Ungaria și catolicismul bavarez la sfârșitul secolului 19.

Zusammenfassung: Die kirchlichen Beziehungen zwischen Bayern und Ungarn waren im Rahmen der katholischen Kirche am Ende des 19. Jahrhunderts nicht durch direkte Kontakte der Amtshierarchien geprägt. Stattdessen ist eine erstaunlich breite gegenseitige Beeinflussung der katholischen Milieus festzustellen. Einerseits wirkten Vorstellungen von Ungarn auf die Entwicklung des politischen Katholizismus in Bayern ein. Andererseits expandierten Orden, die in der speziellen kulturellen und sozialen Situation der katholischen Kirche Bayerns nach der Säkularisation 1803 entstanden waren, nach Ungarn.

Rezumat: Relațiile ecleziiale dintre Ungaria și Bavaria în cadrul bisericii catolice din secolul al 19. nu erau purtate prin contacte directe a hierarhiei ecleziiale. În loc de asta, putem constata o bogăție imensă de influență reciprocă a diferitelor medii catolice. Pe de o parte observăm influența Ungariei asupra evoluției politice a catolicismului din Bavaria, iar pe de altă parte vedem expansiunea diferitelor ordine călugărești, care au fost fondate în biserica catolică într-o situație culturală și socială specifică secularismului din 1803, și care acum se orientează înspre Ungaria.

Peter SCHALLENBERG: *Gibt es eine Ökonomie des Glücks? Anmerkungen zu einer theologischen Glückslehre*
Există o economie a fericirii? Comentarii la o teorie teologică a fericirii

Zusammenfassung: Im Sinne des christlichen Menschenbildes ist der Kern des Menschen als Ideal zu denken. Er ist gut infolge der Teilhabe an Gottes vollkommener Gutheit und damit vom Wesen her auf das Gute und auf Gott hin ausgerichtet. Der Mensch erlebt sich zugleich auch als Mängelwesen, als in seiner Freiheit zum Guten und zum vollkommenen Glück eingeschränkt. Die Möglichkeit ewigen Glücks in Gott schließt notwendig die Möglichkeit einer ewigen Abwendung vom Guten und von Gott ein. Aus der Perspektive Gottes und im Licht der Auferstehung Christi kann jedes menschliche Leben und jede noch so fragmentarische Lebensgeschichte als vom Kern und vom Wesen her als geglückt gedeutet werden.

Rezumat: Conceptul omului este gândită ca ideal în teoria creștină. El este bun, ca urmare a participării sale la bunătatea perfectă a lui Dumnezeu, și astfel trăiește pur și simplu axat pe Dumnezeu. Totodată omul face și experiența de a fi o ființă imperfectă, care este limitat în libertatea sa, de a face binele, și de a ajunge fericirea deplină. Din perspectiva lui Dumnezeu și în lumina învierii lui Christus fiecare biografie umană poate fi însă considerată ca fiind de succes.

Zoltán BARA: *The obligations of the christian believers in the works of Saint John Chrysostom*
Obligațiile credincioșilor creștini în opera sfântului Ioan Gură de Aur

Abstract. Saint John Chrysostom (344/354–407 A.D.) was one of the main figures of the 4th-century Christian Church. There is no other Father that left a vaster literary heritage. As regards the work of Saint John Chrysostom, we may say that he has left a great work to posterity, unequalled both in size and in contents, comprising 18 volumes in Migne edition (Father Jacques-Paul Migne 1800–1875: French publisher of theological works, a Roman Catholic priest). The topics that Saint John Chrysostom's approaches in his homilies, letters and other writings are extremely diverse, tackling all the complex problems of human soul. This article analyzes the works of the famous 4th-century preacher and orator, mainly his sermons and exegetical writings, focusing on the following subjects and points of view: the laity and social life, the ideal Christian society, the peculiarities of the society, family life, education, the duties of parents, the role of pagan schooling in education, the process of education by age groups, differences between Christian and pagan culture, the mission of the laity in family life, the issue of marriage, the identity of the laity in the Church and ways of experiencing the threefold function (*munera*) of the laity (as priest, prophet, and king).

Rezumat: Sfântul Ioan Gură de Aur (344/354-407) a fost una din cele mai importante personalități ale bisericii catolice din secolul IV. Nu există nici un Părinte Bisericesc care să fi lăsat în urma sa o moștenire literară atât de vastă. Despre Sfântul Ioan Gură de Aur, am putea spune că a lăsat posterității scrieri de neegalat atât în mărime cât și în conținut, care cuprinde 18 volume din Ediția Migne. (Părintele Jacques-Paul Migne 1800-1875: editorul francez de lucrări teologice, un preot romano-catolic). Subiectele pe care Sfântul Ioan Gură de Aur le abordează în omilii, în scrisori și alte scrieri sunt extrem de diverse, atingând toate problemele complexe ale sufletului uman. Acest articol analizează scrierile faimosului predicator și orator din secolul al IV-lea, în principal, predicile și scrierile sale exegetice, concentrându-se pe următoarele subiecte: laicii și viața socială, societatea creștină ideală, particularități ale societății, viața de familie, educație, obligațiile părinților, rolul școlarizării păgâne în educație, procesul de învățământ pe grupe de vârstă, diferențele între cultura creștină și păgână, misiunea laicilor în viața de familie, căsătoria, identitatea laicilor în Biserică și modalitățile de a experimenta funcția triplă (munera) a laicilor (ca preot, profet și rege).

Réka VALENTIN: *Immortality in the Book of Wisdom in the Context of the Overlapping Worlds*

Imortalitate în Cartea Înțelepciunii în contextul unor lumi suprapuse

Abstract. This essay addresses the concept of immortality in the Book of Wisdom within the context of its cosmology. According to the Book of Wisdom, God created all things in order that they might exist; the created world was incorrupt and in communion with God through wisdom, and the dominion of death was not on earth. Death, however, came to earth having been invited by the wicked. Consequently, the earth became the space where three realms can be seen: the earth is overlapped by the Kingdom of God and that of Hades. Therefore, human beings have the opportunity to enter either of these two kingdoms, thus, experiencing life or death. Within this context, wisdom becomes the criterion in appropriating immortality, that is, an eternal communion with God.

Rezumat: Studiul adresează conceptul de imortalitate în Cartea Înțelepciunii lui Solomon în contextul cosmologiei reflectate în această scriere. Dumnezeu crează o lume perenă, incoruptibilă, în comuniune cu divinul prin înțelepciune. Lumea nu este dominată de moarte, dar condiția mortală este introdusă prin păcat. În consecință lumea devine un spațiu în care se suprapun trei domenii: cel pământean, cel al Împărăției lui Dumnezeu și cel al Hadesului. Oamenii pot opta pentru una din aceste sfere. În acest context înțelepciunea devine criteriul prin care nemurirea, ca și comuniune eternă cu Dumnezeu, poate fi însușită.

Emilio GONZÁLEZ MAGAÑA: *I consigli evangelici, un cammino alla santità Sfatuirile evanghelice, o cale spre sfințenie*

Sommario: Dio ha donato a tutto quello che si incorpora alla sua famiglia santa per il battesimo, il dono dello Spirito Santo, il quale purifica e rinnova tutte le cose, portandoli alla sua perfezione. La vocazione sacerdotale che nasce da questa realtà cristiana e si alimenta da essa, abbia gli stessi fondamenti. Il popolo di Dio ha diritto a chiedere che i sacerdoti vivano una vita coerente e caritatevole e questo solamente si riesce mediante una profonda esperienza di Dio. La Chiesa le ha denominate consigli evangelici, perché aiutano nella ricerca della santità e sono mezzi che manifestano la configurazione con Gesù buon Pastore. I consigli evangelici nella vita dei

presbiteri sono coniugabili solo alla luce di un'esperienza di fede del sacerdote in Cristo, in una sequela imitativa, solo per amore, di Lui che diventa per la persona, orientamento che fonda le scelte, i pensieri e le azioni.

Rezumat: Prin botez Dumnezeu a dăruit Duhul Sfânt celor, care aparțin de familia sa sfântă. Duhul Sfânt purifică și își reînnoiește toate lucrurile, aducând desăvârșirea pentru ele. Vocația preotească se naște din această realitate creștină, deci are același fundament. Poporul lui Dumnezeu are dreptul, de a cere, ca preoții să trăiască o viață coerentă și plină de compasiune, și acest lucru poate fi realizată doar printr-o experiență profundă a lui Dumnezeu. Sfaturilor evanghelice ajută pe preoți în realizarea configurației cu Isus Păstorul cel Bun. Prin trăirea sfaturilor evanghelice Isus însuși devine persoana, care stabilește opțiunile de orientare, gândurile și acțiunile preoților.

Studia 2011/1

Anton BURGER: *Von der ökonomischen zu einer theologischen Wirtschafts- und Unternehmensethik*

De la un punct de vedere economic la unul teologic în etica economică și de afaceri

Zusammenfassung: Die sog. „ökonomische“ Wirtschafts- und Unternehmensethik geht von der regulativen Idee der „Besserstellung aller“ aus und legt den Fokus auf die Gestaltung der Rahmenordnung; dort liegt bei ihr der Ort der Moral. In diesem Beitrag wird die Notwendigkeit eines weitergehenden Handlungsethos v. a. mit dem Reparaturcharakter einer realen Weiterentwicklung der Rahmenordnung begründet. Eine theologische Wirtschafts- und Unternehmensethik baut auf dieser Kritik und am Auftrag zur Gestaltung der zeitlichen Ordnungen auf, arbeitet das christliche Handlungsethos auf Makro- und Mikroebene heraus und führt zur Erarbeitung konkreter Maßnahmen z. B. zur Führung von Mitarbeitern oder zur Gestaltung der Unternehmenskultur.

Rezumat: Ideea de bază în etica economică și de afaceri este – din punctul de vedere economic – ideea regulativă de îmbunătățire a situației tuturor, care se concentrează pe crearea unui lege-cadru, unde se află și locul moralității. Acest studiu scoate la iveală necesitatea suplimentării etosului la fiecare acțiune în economie și în afaceri. O etică teologică în economie și afaceri se bazează pe un etos creștin de acțiune la nivel macro și micro, și duce la un stil nou la nivelul gestionării angajaților, respectiv la o cultură nouă de afaceri.

Judit OZSVÁTH: *The Activity of the Majláth Circle of the University Students from Cluj during the Presidency of Áron Márton*

Activitatea Cercului Majláth în rândurile studenților universității clujene în timpul președinției lui Áron Márton

Abstract. The few years marked by Áron Márton's ecclesiastical leadership have a defining role in the history of the University and College Section (the latter Majláth Circle) founded by the Transylvanian Catholic League of Nations in 1928. He is noted for a number of

contributions: the reorganisation of the catholic youth society, at that time in its third year of activity, and also for the initiation and leadership of the Social Seminar. In my present study I will discuss the various programmes organised within this circle and its underlying concepts.

Rezumat: Anii președinției lui Áron Márton, viitor episcop al Diecezei de Alba Iulia, au avut un rol decisiv în istoria Cercului studentesc întemeiat de Liga Catolică Transilvană a Națiunilor în 1928, viitorul Cerc Majláth, și implicit în istoria universității clujene. Áron Márton a reorganizat studențimea catolică, a creat și condus un Seminar Social, și a inițiat un număr semnificativ de programe. Studiul analizează diversele inițiative ale lui Áron Márton.

Anna-Rózsika SZILÁGYI: *“Words Stolen” from the Legend: The Dispute of the Saint in the Sermon? (With Special Regard to András Illyés’ First Sermon on Saint Elisabeth of Hungary)*

“Cuvinte furate” din legendă: Disputa sfântului în predică? Considerații privind prima homilie a lui András Illyés despre Sfânta Elisabeta a Ungariei

Abstract. Compilation is an emphatic subject of the present scholarship on early medieval sermons. Most scholars investigate texts of the same genre from this point of view – in this case, sermons. It is worth extending the previous research on the basis of a well-known phenomenon: intertextuality. While listening to or reading the *contio* for the saints’ feast days, the reader often encounters fragments from legends. The preacher uses several rhetorical techniques to insert them into his sermons: as a narration, or as its marked exclusion (in a condensed, summarized form), or with the dispersed figure of face-catachresis, or as a thought of the Church Fathers about the given saint, presented in a third genre (usually a prayer). The preacher is guided in each case by a well-determined intention: to enforce the importance and truth of the dogmas of the Catholic faith in the confessional diversity of the Early Modern age. Therefore the orator’s voice must be eloquent, visual, and understandable for all. The rhetorical use of the saint’s legend is unavoidable – this enriches the sermon with a new meaning: it becomes a possibility for a procedure which combines several genres.

Rezumat: Studiul predicilor medievale timpurii s-a axat în principal pe analiza compilației. Acest studiu extinde perspectiva acestor cercetări prin includerea intertextualității. Homiliile sărbătorilor sfinților încorporează fragmente din legendele acestora utilizând diverse tehnici retorice, pentru a sublinia doctrinele catolice în contextul diversității confesionale a epocii moderne timpurii. Prin încorporarea legendelor și folosirea tehnicilor retorice homilia combină diverse genuri literare în scopul prezentării elocvente a adevărilor credinței.

Franciska KÓNYA: *Preparation for Death in Jesuit István Tarnóczy’s Book Holtig-valoró Barátság [Friendship that lasts till death]*

Pregătirea pentru moarte în cartea iezuitului István Tarnóczy, Holtig-valoró Barátság [Prietenie până la moarte]

Abstract: István Tarnóczy's collection of meditations and prayers, first published in 1680, subsequently saw more than ten editions. Its popularity was due to the timeliness of its subject matter. This Jesuit book of meditations contained prayers and meditations written for those seriously ill or preparing for death, while at the same time it worked as a kind of reference book for those assisting the suffering or the dying. In the concept of the time, the attainment of eternal happiness was largely due to a good death. The dying person had to learn the art of death (*ars moriendi*). This meant in the first place a thorough search of one's heart, penitence, persistent prayer, forgiveness of one's brethren, and a just last will. The role of the environment, of those who support the dying person with prayer, and may help his salvation after death by offering masses and saying prayers for his soul, is essential.

Rezumat: Culegerea de meditații și rugăciuni a lui István Tarnóczy (1680, cu zece ediții ulterioare), se adresează celor cu boli severe, celor care se pregătesc pentru moarte, dar în același timp devine o carte de căpătâi pentru cei care îi asistă pe suferinzi și muribunzi. În convingerea vremii atingerea fericirii eterne depinde esențial de posibilitatea unei „morți bune”, condiționată de însușirea unei *ars moriendi*. Aceasta cuprinde examinarea conștiinței, penitența, rugăciunea continuă, iertarea greșelilor semenilor și un testament corect. Cei care asistă muribundul au un rol esențial prin rugăciunile lor.

Szende ELEKES: *The role of experiencing meaningfulness related to religious faith in physical well-being*

Rolul credinței în experiența sensului existenței și contribuția acesteia la bunăstarea fizică

Abstract. The role of psychosocial factors in the maintenance of physical health and evolvement of chronic diseases is a well known phenomenon in the field of health psychology. Some psychosocial factors might play a role in the emergence of diseases, for example stress, negative life events, the experience of loss. Other factors help people preserve their health, like social support or religious faith. Among the least mentioned, we would like to enroll meaningfulness, a concept introduced by the psychiatrist and philosopher Viktor Frankl, that – according to the author – refers to man's deepest motivation. According to his theory named logotherapy, man is instinctly striving to find and fulfill meaning and purpose in life, and the frustration of this “will to meaning” leads to different mental and physical disorders. Frankl speaks about “psychosomatic health” in spite of psychosomatic disease and states that meaningfulness contains something that he called “survival value”. Starting with these concepts, in the present study we attempt to make a review of the literature concerned with the relationship of experienced meaningfulness/ meaninglessness and physical health, with both its objective and subjective aspects. We would like to take into consideration religious faith as well, more specifically its inner aspect, one's personal relationship with the Divine, and the way it relates to the experience of meaningfulness and physical well-being.

Rezumat: Factorii psihosociale au o contribuție majoră pe de o parte la menținerea bunăstării fizice și la evoluția favorabilă a bolilor cronice, pe de altă parte în patogeneza unor boli. Factori precum suportul social și credința pot contribui la păstrarea sănătății. Acest studiu explorează experiența sensului existenței, un concept introdus de Viktor E. Frankl, fondatorul curentului de logoterapie. Conform acestei școli existența umană este axată pe descoperirea și împlinirea sensului existenței, iar eșecul acestei căutări duce la diverse tulburări mentale și fizice. Acest studiu urmărește corelația dintre convingerile religioase și experiența sensului existenței, precum și contribuția acestor factori la menținerea bunăstării fizice.

Gabriella DÉNES: *Is there a gap between the interest for spirituality and the communication of Christian traditions today?*

Discrepanța contemporană dintre interesul pentru spiritualitate și inabilitatea comunicării valorilor spiritualității creștine

Abstract. 114000 matches are found to the word “spirituality” on Google in Hungarian language, and further more (35 900 000) in English. Many of these websites are speaking about spirituality in the context of esotery or even witchcraft. The theme is also linked with metaphysical expectations, longings of people who are seeking to solve their restlessness about the question of life after death. This problem and this quest is present in the Western world as well as in our own Eastern-European and Transylvanian context. Institutionalized, traditional churches and religiousness is not attractive anymore, but this does not coincide with the rejection of spirituality. On the contrary, there is a huge interest for alternative forms of spirituality. Those who know Christian spirituality in depth find this sad, annoying or surprising, because they are aware of the well-defined form and content of Christian spirituality throughout the ages. They define the problem as a gap between the traditional knowledge and contemporary culture/people.

The present research tries to survey this particular gap. In order to reach a reasonable result, we start from the following assumptions: 1. the traditional religion and religiosity has the repository of approaches towards spirituality, and also of forms that are suitable for use/practice; but 2. these had become estranged for people nowadays due to several factors, one of these being the gap between the theological and the intellectual approach and the vernacular religiosity taking into account the psychological needs of the individual and of the religious group.

As a conclusion of the research we will also try to present a solution, a possibility that could help the institutional church to communicate its “offer” in a more adequate way for the benefit of spirit and soul.

The research is designed in an interdisciplinary frame: we apply the methods and outcome of cultural anthropology, folklore, the study of vernacular religiosity, communication. The research thus refers to the study of sacral and church communication, and thus can formulate the needed answers.

Rezumat: În accepțiunea contemporană spiritualitatea include aspecte foarte diferite, de la preocupări legate de speranțe metafizice, de probleme ca sensul vieții sau existența dincolo de moarte, până la preocupări ezoterice și chiar magice. Frecvența deosebit de marcată a

întrebărilor legate într-un fel sau altul de spiritualitate poate fi corelată cu inabilitatea bisericilor tradiționale de a comunica valorile autentice ale spiritualității creștine într-un mod convingător și atractiv. Acest fenomen se datorează unei discordanțe culturale, dar și unei discrepante dintre teologie și practicile religioase populare. Acest studiu caută soluții la această dilemă dintr-o perspectivă interdisciplinară, aplicând rezultate ale studiilor de antropologie culturală, religiozitate populară și comunicare.